

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 lutego 2016 r. w sprawie XI P 507/15 z powództwa J. B. przeciwko (...) spółka akcyjna w W. o przywrócenie do pracy, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zwolnił J. B. od opłaty stosunkowej od pozwu w części ponad kwotę 1.500 zł, w pozostałej części wniosek oddalił.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, iż wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych zasługuje na uwzględnienie jedynie w części. Sąd powołał się na treść art. 102 ustawy z dnia

28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 ze zm.) podnosząc, że jak słusznie zważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 marca 2010 roku w sprawie o sygn. akt II PZ 34/09 (publ. LEX nr 603836) zwolnienia od kosztów sądowych „mogą być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją uzasadnione powody do przerzucenia ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Z ich bowiem środków pochodzą dochody budżetu państwa, z których pokrywa się koszty postępowania sądowego w razie zwolnienia skarżącego z obowiązku ich ponoszenia”. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych, mających w istocie charakter danin publicznych, stanowi odstępstwo od konstytucyjnego obowiązku ich powszechnego i równego ponoszenia, wynikającego z art. 84 Konstytucji RP. Ponadto Sąd Najwyższy wskazał na potrzebę rozważenia przez sąd rozpoznający wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych wszystkich okoliczności składających się na stan rodzinny i majątkowy osoby ubiegającej się o zwolnienie. Ocena tych okoliczności opiera się na porównaniu dochodów i źródeł utrzymania wnioskodawcy.

Sąd Rejonowy podzielił również stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu do postanowienia z dnia 23 marca 2010 roku wydanego w sprawie o sygn. akt II PZ 2/10 (publ. LEX 585787), zgodnie z którym „instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny”. Sąd Najwyższy podkreślił, że w pierwszej kolejności strona ubiegająca się o tego rodzaju pomoc państwa powinna poczynić oszczędności we własnych wydatkach uwzględniając potrzebę zabezpieczenia kosztów niezbędnych dla utrzymania siebie i rodziny. Dopiero zatem gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające strona może zwrócić się o pomoc państwa w tym zakresie.

Sąd I instancji podkreślił też, iż jak wynika z art. 102 ust. 1 u.k.s.c. jedynie koszty utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny wyprzedzają koszty sądowe. Nie można przyjąć, iż są nimi zobowiązania kredytowe.

Według Sądu, analiza złożonego przez powódkę oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania prowadzi do wniosku, że jej bieżąca sytuacja materialna nie pozwala obecnie na uiszczenie całej opłaty stosunkowej od pozwu bez uszczerbku dla swojego utrzymania w wysokości przekraczającej kwotę 1.500,00 zł.

Zgodnie z art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Wobec powyższego, nie znajdując uzasadnienia dla całkowitego zwolnienia powódki od obowiązku uiszczenia opłaty stosunkowej od pozwu, Sąd Rejonowy oddalił wniosek w pozostałej części, tj. do wysokości nieprzekraczającej kwoty 1.500,00 zł. W ocenie Sądu sytuacja materialna powódki pozwala jej na poczynienie oszczędności we własnych wydatkach do kwoty 1.500,00 zł. Powódka nie ma nikogo na utrzymaniu. Zawyżone wydają się również wydatki na wyżywienie powódki. Powódka nie wykazała przy tym, z jakiego powodu ponosi tak wysokie koszty leczenia.

W ocenie Sądu oddaleniu podlegał również wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych w całości, gdyż na obecnym etapie postępowania nie wiadomo czy w toku postępowaniu inne koszty w ogóle się pojawią, a jeśli tak się stanie, to powódka będzie mogła złożyć ponowny wniosek o zwolnienie od tych kosztów.

Zażalenie od powyższego postanowienia, w części oddalającej wniosek, złożył pełnomocnik powódki.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o opłatach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2014 poz. 1025) wobec przyjęcia przez Sąd I instancji, że nie zachodzą podstawy do całkowitego zwolnienia powódki od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych – opłaty stosunkowej od pozwu w części ponad kwotę 1.500 zł, podczas gdy prawidłowa ocena załączonych do wniosku dokumentów nakazywała przyjąć, że powódka nie posiada środków na ich uiszczenie bez uszczerbku dla swojego koniecznego utrzymania.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powódki J. B. od opłaty sądowej od pozwu w całości.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 roku, poz.1025 j.t.) zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Prawo do zwolnienia od kosztów postępowania przysługuje zatem tylko osobom ubogim – podmiotom gorzej sytuowanym – dla których wniesienie kosztów wiązałoby się z uszczerbkiem dla niezbędnego utrzymania. Prawo do zwolnienia od kosztów nie przysługuje więc każdemu, lecz osobom rzeczywiście potrzebującym (por. wyrok SN z 5 marca 1959 roku 4 CZ 25/59 „Nowe Prawo” nr 7-8/1960).

Ponadto zauważyć należy, iż koszty sądowe nie mają charakteru podrzędnego w stosunku do innych wydatków, do których uiszczenia – w związku z prowadzeniem gospodarstwa domowego i dbałością o własne interesy – zobowiązana jest strona postępowania. Jak słusznie podkreślił Sąd Rejonowy nie ma żadnych podstaw do przyjmowania, iż zobowiązania powódki w postaci konieczności spłaty kredytu mają pierwszeństwo przed kosztami sądowymi. Strona zamierzająca wystąpić na drogę postępowania sądowego, dochodząc swych roszczeń, winna poczynić wcześniej stosowne oszczędności na pokrycie kosztów sądowych, które będą wymagane w sprawie (por. postanowienia SN z 24 września 1984 roku I Cz 104/84, Lex nr 8623 oraz z dnia 24 lipca 1990 roku I Cz 98/80 Lex nr 8257). Niemożność poniesienia kosztów sądowych musi mieć zatem charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu, a zatem przykładowo: niespodziewana strata całego majątku życiowego, długotrwałe ubóstwo czy brak zatrudnienia.

Z treści art. 102 ust. 1 ww. ustawy o kosztach sądowych z sprawach cywilnych wynika, iż koszty sądowe wyprzedzają jedynie koszty utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny. Planowanie wydatków bez uwzględnienia obowiązku wniesienia opłaty sądowej jest naruszeniem równoważności w traktowaniu swoich powinności finansowych, a strona która realizuje swoje zobowiązania w taki sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych, preferencyjnie traktując inne zobowiązania, nie może skutecznie podnosić, że nie jest w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku dla niej samej i jej rodziny.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc powinien więc w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby oszczędności te okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc państwa.

Powódka niewątpliwie winna liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów sądowych, wykorzystując w tym celu w pełni swoje możliwości zarobkowe. Brak zabezpieczenia – zgromadzenia stosownych kwot oszczędności z osiągniętych

dochodów, nie stanowi podstawy do uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka jest w stanie ponieść bez uszczerbku dla swojego utrzymania opłatę od pozwu ustaloną w sprawie do kwoty 1.500 złotych, ponieważ sytuacja materialna pozwala jej na poczynienie oszczędności we własnych wydatkach do wskazanej kwoty. Sąd I instancji przeprowadził prawidłową analizę złożonego przez powódkę oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż miesięczne dochody powódki wynoszą 2500 zł netto, a skarżąca nie ma nikogo na utrzymaniu. Nadto słusznie podkreślił Sąd Rejonowy, że zawyżone wydają się również wskazane przez powódkę we wniosku miesięczne wydatki na wyżywienie jednej osoby. Ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika także jednoznacznie, że powódka nie wykazała z jakiego powodu ponosi tak wysokie koszty leczenia. Samo wpisanie takich kosztów w oświadczenie nie jest wystarczające do możliwości dokonania prawidłowej jego weryfikacji.

Wobec powyższego uznać należało, iż przy dołożeniu należytej staranności, ze względu na wskazane miesięczne wydatki oraz możliwości zarobkowe, zabezpieczenie spornej kwoty, celem wniesienia niezbędnych opłat sądowych było możliwe.

Reasumując, mając na względzie sytuację życiową i majątkową skarżącej oraz jej możliwości zarobkowe, jak i charakter ponoszonych przez nią wydatków, Sąd Okręgowy uznał, iż Sąd I instancji prawidłowo wskazał, że zachodziła podstawa do zwolnienia powódki częściowo od ponoszenia kosztów sądowych. Zwolnienie to jednocześnie nie mogło mieć innego charakteru niż częściowy, bowiem powódka bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie jest w stanie ponieść opłatę do kwoty 1.500 zł.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc. w zw. z art. 397 § 2 kpc oddalił zażalenie powódki, jako bezzasadne.

Przewodnicząca:

Z./odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki.